

Обмеження права власності в кожному випадку є обмеженням розсуду власника при здійсненні його прав з володіння та розпорядження майном (включаючи власне розпорядження, встановлення обтяжень та знищення майна), обумовленим у певних випадках самою природою відносин власності, або волею законодавця, або волевиявленням самого власника.

Обмеження можна визначити як межі, що впливають із законів та інших нормативних актів, з рішень державних органів, межі, за які не повинна виходити діяльність економічних суб'єктів, обмежені можливості використання ресурсів. Обмеження права покликане забезпечити інтереси більшості та дозволити потребу встановлення кордону між протилежними інтересами суб'єктів права.

Внаслідок встановлення обтяження власник утискається у правах через наявність прав третіх осіб щодо його майна (прав оренди, застави, обмеженого користування сусідньою земельною ділянкою) або прав вимоги від нього вчинення на їх користь, або дій у зв'язку з володінням обтяженим правом (прав одержувача ренти вимагати від власника виплати певного грошового утримання) [2, с.65].

Право власності, незважаючи на те, що воно надає власнику найповніший перелік правочинів щодо майна, підлягає обмеженню за допомогою:

– фіксації природних кордонів (меж) здійснення права власності, необхідних для збереження балансу економічних та соціальних інтересів усіх членів суспільства, а також держави;

– встановлення органами державної влади обмежень права власності, спрямованих на звуження одного чи кількох правомочій власника, які відновлюються в колишньому обсязі при знятті вищезгаданих обмежень. При цьому у третіх осіб не виникає жодних прав на майно, що перебуває у власності;

- створення обтяжень (в основному волевиявленням власника), що тягнуть за собою передачу частини прав власника третім особам, відповідно, з вилученням їх у власника. Як і при знятті обмежень, усунення обтяжень призводить до відновлення прав власника в повному обсязі.

При цьому встановлення меж, обмежень та обтяжень права власності слугує інтересам суспільства та держави в цілому, допомагаючи підтримувати економічний, соціальний, політичний добробут суспільства.

1. Цивільне право України : навч. посіб. до складання вступ. випробування в магістратуру у форматі ЗНО. В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. С. Ходико. Харків : Право, 2021. 396 с.

2. Цивільне право у схемах і таблицях з ілюстраціями. Загальна частина. Навчально-наочний посібник. / Укладач С.С. Мирзи. Одеса: ОДУВС, 2021. 70 с.

УДК 347.626

DOI: 10.31733/17-03-2023-741-743

А. СОЛДАТЕНКО

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Марина ЮНІНА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ

Розглядаючи загально правові проблеми різноманітного характеру, особливе значення має з'ясування сутності "права спільної сумісної власності подружжя". Це обумовлює необхідність його аналізу, виявлення розбіжностей між спільною та частковою сумісною власністю, адже все це має велике значення для точного й однозначного застосування норм Цивільного та Сімейного Кодексу України. Правозастосовна практика виявляє безліч проблем, які потребують вирішення. Наприклад, суперечки, пов'язані з поділом спільного майна колишнього подружжя, становлять значну частину справ, що

розглядаються судами. Тому, даний напрям є актуальним у сучасному житті.

Право спільної сумісної власності подружжя посідає одне з основних місць в системі майнових відносин між ними. Найважливішим в даному випадку є принцип спільності нажитого у період шлюбу майна. Згідно ст. 70 СКУ, під час вирішення суперечок щодо поділу спільного сумісного майна подружжя, суд може віддалитися від засади рівності часток подружжя, якщо один із них не приділяв уваги матеріальному забезпеченню сім'ї, приховував, знищував або якоюсь мірою пошкоджував спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї.

Отже, загальні риси щодо право власності, його виникнення і припинення більшою мірою мають відношення й до спільної власності подружжя. Проте, це у свою чергу не усуває існування цілого ряду спеціальних правил, що виражають індивідуальний характер та спрямованість відносин спільної власності[1, с. 325]. Найбільш поширеною підставою припинення права спільної власності на набуте подружжям у період шлюбу майно є його поділ, у результаті якого встановлюється частка кожного з подружжя у спільному майні [2, с. 320].

Найпоширенішим випадком виникнення спільної сумісної власності є виникнення між подружжям спільних цивільних правових відносин. Відповідно до ч. 3 ст. 368 Цивільного Кодексу, що відповідає ст. 60 Сімейного Кодексу України, майно, набуте подружжям підчас шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності. Правовий режим такого майна регулюється положеннями сімейного законодавства. Подружжя не можуть змінювати встановлений законом правовий режим на власний розсуд, але вони можуть вчиняти дії стосовно придбаного майна в період шлюбу. Фундаментом цієї норми є погляди розробників Сімейного Кодексу, на думку яких, спільна сумісна власність подружжя є матеріальною передумовою міцності шлюбу, здійснення подружжям різних соціальних функцій, зокрема народження і виховання дитини. Основна ідея поділу майна полягає у скасуванні режиму спільності та виникненні на його основі режиму поділу майна. Кожен з подружжя після поділу майна стає власником тієї чи іншої речі чи сукупності речей і не пов'язує своїх дій з другим з подружжя щодо володіння, користування та розпорядження майном. Межа між спільною та приватною власністю одного з подружжя дуже вузька, а правова практика в цьому відношенні досить нечітка[3].

Визначальним у праві спільної сумісної власності подружжя є те, що майно, нажите під час шлюбу, є спільним, і щодо цього майна вживаються спеціальні домовленості володіння, користування та розпорядження. Режим спільної власності подружжя означає, що: 1) майно, набуте подружжям за час шлюбу, вважається спільним, якщо сторони не домовилися про інше; 2) подружжя має рівні права внаслідок спільної власності на майно; 3) майно належать подружжю без визначених часток кожного в праві власності[3, с.108]. Проте, один із подружжя може заперечити презумпцію спільної власності та звернутися до суду з позовом про визнання особистого права власності на ту чи іншу річ, але в цьому випадку тягар доказування покладається на нього. Презумпцію спільної власності можуть спростувати такі ознаки: 1) набуття майна до шлюбу; 2) придбання речі (подарунок від батьків, моральна шкода тощо) за кошти, які є особистою власністю заявника; 3) придбати щось за рахунок коштів від продажу особистого майна; 4) придбання за власний рахунок у період окремого проживання [3, с. 183].

Цивільний кодекс України містить положення про те, що у разі смерті, подружжя може заздалегідь визначити долю свого спільного майна. Це стало можливим завдяки існуванню таких спадкових інститутів, як заповіт подружжя та договір про спадкування. Шлюбні договори та договори наслідування дуже схожі, але мають деякі відмінності. По-перше, подружній заповіт може бути скоєно лише щодо спільного майна подружжя, а предметом спадкового договору може бути як майно подружжя, так і особисте майно одного з подружжя. По-друге, будь-хто з подружжя(як чоловік так і жінка) має право відмовитися від спільного заповіту, і така відмова має бути нотаріально посвідченою. Цивільний кодекс України не містить норми про те, що подружжя може відмовитись від спадкового договору. Розірвання в судовому порядку можливе лише на вимогу відчужувача або набувача, якщо набувач не дотримується розпорядження відчужувача. По-третє, у разі смерті одного з подружжя нотаріус забороняє передачу майна, зазначеного у заповіті подружжя. При нотаріальному посвідченні такого акту, нотаріус забороняє продаж майна, що є предметом спадкового договору, навіть якщо жоден із подружжя не помер [4, с. 124].

Майно подружжя за правом спільної власності може бути розділене між сторонами. Розлучення скасовує право спільності щодо майна, придбаного подружжям, і зазвичай є

наслідком припинення шлюбу. Поділ спільного майна можливий як під час шлюбу, так і після його розірвання. Відповідно до п. 23 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя», у разі виникнення між подружжям спорів щодо майна необхідно визначити обсяг спільно нажитого майна, наявного на момент припинення спільного ведення господарства, а також з'ясувати джерело і час його набуття. Слід зазначити, що закон не зобов'язує подружжя ділити майно у разі добровільного або судового розірвання шлюбу. Це означає, що подружжя також може спільно розпоряджатися спільним майном після розірвання шлюбу.

Отже, право спільної сумісної власності подружжя посідає одне з основних місць у системі майнових відносин між ними. Завдяки йому для подружжя створюються стабільні умови для доцільного використання сімейного бюджету, та рівномірного матеріального становища.

1. Гриняк А. Спільні питання спільної власності подружжя за новим цивільним та сімейним законодавством України. А. Гриняк, Право України, 2007, № 6. 358 с.

2. Сімейне право: підручник Л. М. Баранова та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Жилінкової; Нац. унт "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 4-ге вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2012. 348 с.

3. Міністерство Юстиції. Поділ спільного майна подружжя: спірні питання та шляхи вирішення. URL: <https://minjust.gov.ua/m/podil-spilnogo-mayna-podrujya-spirni-pitannya-ta-shlyahivirishennya> (дата звернення: 06.10.2022)

4. Ромовська Зорислава Василівна. Українське сімейне право : підручник: академічний курс. 3. В. Ромовська. К.: Правова єдність, 2009. 500 с.

5. Бермічева О. В. Спільна сумісна власність подружжя як об'єкт зовнішніх майнових правовідносин (особливості спадкових відносин). Міжнародне право і національне законодавство: Зб. наук. пр. проф.-викл. складу каф. правових дисциплін. Вип. 4. К.: Київський міжнародний університет, 2005. 115 – 126 с.

УДК 347.78

DOI: 10.31733/17-03-2023-743-745

В. СТРЮКОВА

здобувач вищої освіти

Науковий керівник:

к.іст.н., доц. **А. ЯКУНІНА**

*(Дніпровський державний
технічний університет)*

АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ПЕРЕКЛАД

Авторське право є інструментом власності кожної людини, права і ключовою галуззю права інтелектуальної власності; воно призначене захищати зовнішню форму вираження об'єкта (твір, малюнок, збірник, фотографія та інше), тобто їхнє «матеріальне втілення». Авторське право не може використовуватись для захисту абстрактних ідей, концепцій, фактів, стилів та технік, що можуть бути використані у творі.

Авторське право історично виникло внаслідок потреби захистити права авторів літературних творів та творів мистецтва. Нині Авторське право поширюється фактично на будь-які результати творчої діяльності, включаючи бази даних, фільми, фотографії і скульптури, архітектурні проекти, рекламні проспекти, карти і технічні креслення. Авторські права — це набір суб'єктивних виключних прав, які дозволяють авторам літературних, мистецьких та наукових творів отримати соціальні блага від результатів своєї творчої діяльності.

Питання авторства та його захисту для перекладача є досить спірним і важким. Адже, аби його вирішити слід усвідомити та розтлумачити низку важливих питань, таких як: що є об'єктом захисту Авторського права, який вид перекладу здійснює перекладач, строк давності оригіналу твору та наявність чи відсутність договору між перекладачем або агенцією та автором оригіналу твору, його умови.